

ההתחלה של הסוף והסוף של ההתחלה. חז"ל שואלים, למה פרשה זו סתומה. התשובה שהם נותנים היא מכיוון שיעקב אבינו נפטר החלה צרת השעבוד ונסתמו עיניהם של ישראל. ויש שפירשו שדווקא ויחי נמצא בין שתי נקודות חשובות לעיון. ה"ויאחזו בה", של סוף פרשת ויגש לבין ה"וישרצו" של פרשת שמות. הרצון להאחו ולהיות יותר מצרי ממצרי. להיות יותר אמריקאי מהאמריקאים עצמם, להיות יהודי אוניברסלי. זאת סתימת העיניים והלבבות. לבאורה תמיד אנחנו טופחים לעצמינו על השכם שמוזה שנים רבות לא היו לנו כל כך הרבה יהודים בינות לקירות בתי המדרש. מאידך גיסא, מזה שנים רבות לא היה לנו כזה מספר רב של שושים הנראים כמו בני תורה שאינם יודעים ולא למדו ביסודיות את כל המצוות השייכות לקיים בימינו. גם בללמוד שולחן ערוך בהלכותה, אנחנו לא מקבלים ציון גבוה. מידי פעם יוצא לי ללמוד עם בחורים "יסוד ושורש העבודה", ושומעים מהצד מתעניינים, זה אמת מה שאמרת. אנשים אשר עברו את שנות הבינה והעצה ולראשונה נודע להם מה נחשב להתפלל. קשה להם. למה לא הודיעו לי על זה מקודם. הם צודקים. אז כדי שנוכל להשיל מעלינו את ההטמעות – הטמאות בגלות, הקב"ה הכניס אותנו למצב של עת צרה היא ליעקב. הוא רוצה את התפילות שלנו. הבה נקבע לנו זמן, ללמוד ביסודיות מה חובתינו כלפי תפילה. כלפי קיום מצוות, כלפי להיות קצת יותר עם לבדד ישכון. ללא ספק, כאשר נדע לעשות את המוטל עלינו מעבר למצוות אנשים מלומדה, כאשר נתיחס לכל מצווה ברצינות שהיא צריכה, אזי נזכה לברכה שיבוא שילה ויקהת עמים, ויחי אדוני המלך דוד לעולם. חזק חזק ונתחזק.

ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה. כבר הזכרתי כי דת יעקב למאריס הוא גלותינו היום ביד החיה הרביעית רומי הרשעה, כי בני יעקב הם עלמס סצנו דתם פס צמכרת יוסף אחיהם, ויעקב ירד פס מפני הרעב, וחפז להנלל עם בנו צבית אוהב לו, כי פרעה אוהב את יוסף וכבן לו, והיו סצורים לעלות משס ככלות הרעב מארץ כנען, כמו שאמרו לגור בארץ צחנו כי חין מרעה ללאן אשר לעבדיך כי כד הרעב בארץ כנען. והנה לא עלו, אבל ארך עליהם הגלות, ומת פס ועלו עלמותיו, וזקני פרעה וקריו העלוהו, ועשו עמו אבל כד: וכן אנחנו עם רומי וחדום. אחינו הסיבנו ביאחינו בידם, כי כרתו צרית עם הרומיים. ולאריפס המלך האחרון לבית פני צרח אליהם לעזרה, ומפני הרעב נלכדו אנשי ירושלים, והגלות ארך עלינו מאד, לא נודע קלו כשאר הגלות. ואנחנו בו כמתים אומרים יצאו עלמותינו נגזרנו לנו, ויעלו אותנו מכל העמים מנחה לה', ויהיה להם אבל כד צראותם כדולנו. ואנחנו נראה צנקמת ה', יקימנו ונחיה לפניו. עד כמה דברי הרמב"ן אקטואליים. חבל מאד שלא משגנים רמב"ן זה בכל בית יהודי אחת לשבוע. לתוספת ביאור כמה הגלות המחייבת מסוכנת. הסגידה של אחינו המתבוללים התועים למלכות רומי הרשעה שכעת מחייבת אילינו, היא המונעת

התנערותינו מהגלות, מחד גיסא. מאידך גיסא, כל היצעצועים האלקטרוניים אשר הפכו לנחלת הכלל וחובת השעה. הסגידה ל"זמרת הארץ", אשר כל יום ויום מחדשים חידושים, בבזבז זמן. זמן שהולך לאיבוד ולא ישוב. הנה זחל מרשעת רומי תרבות הטיאטראות לתוך מחנינו. תיאטרון "כשר למהדרין", בתרבות יון החשוכה ואדום הרשעה. השקיעה בהבלי הזמן ותאות בצע ואכילה אינם משפרים את המצב. נדמה, שגלות זו רוצה לעשות רחמנא ליצלן, ככל העמים בית ישראל. צריכים למאוס במנעמי הגלות עד כמה שידינו נטויה ולשבת להתבונן ולזעוק לשמים, אבינו מלכינו גאלינו גאולה שלימה.

ואני נתתי לך, ואני הנה חמנס לא עברתי נחלה כלל כשנתתי לך שכם אחד על אחיך בארץ אף על פי שהיא ארץ אבותיכם בלעדי כי נתתי לך מה שלקחתי מיד מי שהוא אמורי במעשיו הרעים ובעל אמירה שאומר הרבה ואפילו מעט אינו עושה להיטיב וזה הוא עשו כשקניתי הזכורה ממנו כי לולא זה לא היה לאחיד בירוסת האבות כ"כ חלק בארץ: בארבי ובקשתי, בחכמתי ובינתי שהם חרצם וקשתם של לדיקים כאמרו חגור חרצך על ירך גבור וכבר בארו רז"ל ההוא דל"ת הוא דכתיב וכענין על הפך זה שניהם חנית וחלים ולקונס חרב חדה וכענין וידרכו את לקונס קשתם שקר. הספורנו בא ללמדנו בח זכות הישיבה בארצנו הקדושה. מי שעושה מעשה האמורי אין לו חלק ונחלה בארץ הקודש. שזה אומר, המבטיחים ואינם מקיימים (הבטחתי, אבל לא הבטחתי לקיים...), או שמעשיו מנוכרים לאביו שבשמים. מסובבים אנו באנשי אמור הרבה ואפילו מעט אינו עושה מחד גיסא. מאידך גיסא מתרבים מעשה האמורי אשר מפני מעשיהם גורשו מן הארץ. בין מי שאומר בעזרת השי"ת ופיו וליבו אינם שוים. בין מי שתובע (טובע) להתיר מעשה האמורי בפרהסיא. לכן, אנו שרוצים לתקוע יתד בארץ, חייבים ללכת במתכון שנתן לנו הספורנו. חכמה ובינה. להיות חכם, להבין מתוך החכמה איך להוציא אל הפועל כל מצוות התורה, לכתחילה ללא שום התירי בדיעבד. ממילא כמה שנתחדד יותר בין כותלי בית המדרש כן יוטב לנו.

ויקרא יעקב אל בניו. אמרו במדרש התחיל יעקב צרכו ממקום שפסק ילחק אביו לצדך אותו, שנאמר ויקרא ילחק אל יעקב ויצדך אותו. והתחיל משה וזאת הצרכה, ממקום שפסק יעקב צרכותיו, והתחיל דוד ספר תהלים באשרי האיש ממקום שפסק משה צרכותיו אשריך ישראל מי כמוך עם נוסע זה. ועל זה אמר דוד מזקנים אהבונן: באחרית הימים. הם ימות המשיח, וראוי היה שיגיד להם דברים עתידים בענין הגאולה הקרובה היא גאולת מצרים, ואיך יתכן שיניח הענין הקרוב ולא ירמוז הגאולה הנפלאה ההיא, וירמוז הגאולה הרחוקה העתידה להיות באחרית הימים: ויתכן לפרש שכבר רמז לגאולת מצרים למעלה בתוך דבריו, כי מה שאמר והיה אלהים עמכם רמז להם גלות מצרים, ומה שאמר והשיב אתכם אל ארץ אבותיכם זו גאולת מצרים, שהרי ישראל ראויים היו ליכנס לארץ חכף לאתם ממצרים לולא עון מרגלים שעכצם במדבר ארבעים שנה, ואחר שרמז לגאולת מצרים הוסיף לרמוז הגאולה האחרונה הזו באחרית הימים לפי ששתיהן דומות זו לזו, וקבלה ציד הנביאים שעתידה גאולתנו זאת שתהיה דמיון גאולת מצרים בהרבה ענינים, מלבד שתהיה בה תוספת מעלה והשגה בלצבות בידיעת הש"י. והזכיר בה שתי לשונות, והם האספו והקבלו לרמוז על שני קבוצים הם נדחי ישראל ונפולות יהודה, על שם הכתוב ואספו נדחי ישראל ונפולות יהודה יקבצו, ואמר הכתוב ג"כ עוד אקבץ עליו לנקבציו. כלומר עוד אוסיף קבוצ אחר, זהו שבט יהודה וצנימיו, על הנקבצים ההם, והם עשרת השבטים ולא מלינו קבוצ כל גלות ישראל כי אם בגאולת ארץ מצרים ובגאולה זו העתידה, ומזה אמר הכתוב יוסיף ה' שנית ידו לקנות את שאר

עמו, אמר שנית כנגד גאולת ישראל ממכרים ששם היו כל ישראל מקובלים כי בגאולת צבא לא נתקבלו כלם שלא עלו מצבא רק אלפים וארבע רבוא, ורוב ישראל גלו לחלח וחזור נהר גוזן וערי מדי ושוב לא חזרו. ומזה אמר הכתוב שנית: רבינו בחיי מחזק את האמור לעיל, הירידה וכל מה שארע בגלות מצרים זה המגדלור של גלותינו. מה שהיה הוא מה שיש. האינטיגרציה בכל מקומות הממשל, מחשבות של ידידות עם ממשל ת/יעזור. יתר על כן ההתערבות של תרבויות זרות. ואולי גם, להסתמך על פוסק כאשר מתיר דבר מה, אבל לגמרי לא לשמוע בקולו כאשר הוא אוסר להתנהג כתרבויות הגויים. לכן, נקראים נדחים, שירדו לגמרי מדרך השי"ת. תפסו בתרבות של אכול ושתה, שמח בחור בילדותיך. אך, שכחו להטות לסיפא דקרא כי על כל אלה יביאך א' במשפט. אפילו אם עדיין הסממנים החיצוניים עדיין ישנם, הם לחיצוניות בלבד. הפנים רקוב ואכול. לכן, הקב"ה שוב יצטרך "לקנות" את עמו ולקבץ נדחים אלו אשר נטמעו / נטמאו בדרכי הגוים ומקדשים אותם. הכניסו אותם להיכלי בית המדרש. רק הקב"ה יוכל שוב לסלק פסולת זה מבתי מדרשינו, לברר סולת הנקייה מתוך המוץ. אזי, כאשר נכין את עצמינו להפרד מדרכים פסולות, ודאי יראה לקבצינו.

לו ישטמנו וגו', פירוש דלמא, אלא שאין חזר לה בכל התורה, וכריך לדעת למה ידבר הכתוב לשון זה שמשמעותו הרגיל הוא היפך הכוונה, והגם שאין מקום לטעות להבין זו זולת "דלמא", אע"פ כן היה לו לומר לשון כודק "פן" או "אולי", ונראה כי הכתוב דברי עלמו קאמר לו, והכוונה בזה שהם יראו על דבר שהלואי שיהיה כן שיהיה משיב להם, והוא אומרו ישיב לנו את כל הרעה, והיו מלמערים השבטים כשיעור שנלמער יוסף מלדס, ובזה לא היו מתחייבים לכסוף מהגלויות ומהלכות בעד חטא זה, כאומרם ז"ל גלות מכרים וגם בגלות האחרון, ולא ולמד מה היה לעשרה עמודי עולם: כי התחת אלקים וגו', פירוש אם אתם חייבים עונש על הדבר אלהים שופט ולא חקום ולא אטור, וטעם שלא מחל להם, אפשר ללד שבני נח אין הדבר תלוי במחילתם, כי יחטא אדם לחברו כמו שתאמר גזלו ומחל הנגזל אינו פטור הגזלן ממייתה, או אפילו ישראל אם גנב ישראל ומכרו אין ציד הנגנב לפטרו לגנב ממות, ואמר עוד להם כי יש לדון להם משפט זכות: ואתם חשבתם וגו' אלקים חשבה לטובה, והרי זה דומה למתכוין להשקות חבירו כוס מות והשקהו כוס יין שאינו מתחייב כלום, והרי הם פטורים וזכאים גם דיני שמים. האור החיים הקדוש של סיום הפרשה מדהים ומפחיד כאחד. הנה, מצד אחד יוסף צדיקו של עולם מסביר לאחים מהלך שלם שיתכן שפטורים דיני שמים. אבל, מצד שני הרי לא סלח ומחל, הוא רק הסביר שבעצם הכל הייה לטובה. הוי אומר, כאשר השבטים קיוו לעבור עינוי ולו משהו ממה שיוסף עבר, זה הייה כדי שלא יבואו לידי דיני שמים, עשרה הרוגי מלכות. כל מה שאנחנו עוברים כעת הוא בדיק מה שעברו במצרים, הרדמה. גם באירופה היתה הרדמה לפני הסופה. הלוואי האחרונה. אבל כדי שזאת תהייה האחרונה צריכים לקבל את הגישה של רבי אלעזר ברשב"י להיות שמחים בייסורים המכפרים וממריקים. לדעת על כל טיפת ייסורים, לומר מזמור לתודה. קל וחומר להודות על הטוב. ברגע שנפנים את המידוק, נאהב את נסיונות בכל נפשך, ישוב וירחמינו.